

Asia: VN/31576/2024

Lausuntopyyntö koskien luonnosta valtioneuvoston asetuksen sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021-2027 muuttamiseksi ja sitä koskevaa muistiota

Väestöliitto kiittää mahdollisuudesta antaa sisäministeriölle lausunto valtioneuvoston asetusluonnoksesta ja sen perustelumuistiosta. EU:n sisäasioiden rahastojen toimeenpano on käynnistynyt vuonna 2022. Toimeenpanon kuluessa on havaittu tarve tarkentaa joitakin valtioneuvoston asetuksen säännöksiä. Muutokset on valmisteltu sisäministeriössä.

Ehdotettavilla muutoksilla valtioneuvoston asetukseen pyritään täsmentämään asetuksen toimeenpanossa havaittuja epätarkkuuksia sekä tekemään tarvittavat muutokset sen johdosta, että kotoutumisen edistämisestä on annettu uusi laki (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025.

Yleiset kommentit

Väestöliitto painottaa, että rahastojen avustusten ohjauksessa tulee vakavasti huomioida valtioneuvoston linjaukset kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten vahvistamisesta, Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä, Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027.

Järjestöjen eri hallinonalojen valtionavustuksia on leikattu ja lähivuosina niitä edelleen leikataan radikaalisti niin, että toimintaedellytykset heikentyvät merkittävästi. Leikkaukset, kuten sosiaali- ja terveysministeriön myöntämien ns. STEA-yleisavustusten leikkaukset, vaarantavat järjestöjen kykyä selvitä hallinnollisista velvoitteista, olipa kysymys yleisistä organisaatioiden toimintaa ohjaavista säännöksistä tai eri avustusmuotoja koskevista menettelyllisistä määräyksistä.

Kansalaisjärjestöstrategian mukaan “tavoitteena on tukea EU-rahoituksen saamista Suomeen lisäämällä kansalaisjärjestöjen valmiuksia hakea EU-rahoitusta ja tehdä verkostomaista yhteistyötä”. Edelleen valtioneuvoston kansalaisjärjestöstrategian mukaan “Valtionapuviranomaiset ottavat vapaaehtoistoiminnan harkintansa mukaan huomioon maksutta käyttöön saatavana resurssina valtionavustuksia myönnettäessä. Vapaaehtoistoiminta voi esimerkiksi vähentää valtionavustusten myöntämisessä vaadittavaa omavastuuosuutta, ja se huomioidaan jo nykyisin usein EU:n rahoittamissa hankkeissa omarahoitus-osuutena.” Nyt lausuttavana oleva asetusluonnos vie kehitystä osin valtioneuvoston periaatepäätökseen nähden vastakkaiseen suuntaan ja asetusluonnos tulisi siksi ottaa näiltä osin uuteen tarkasteluun. Tästä on tarkemmat huomiot jäljempänä.

10 § Hankkeen ja toiminnan rahoitus ja tuotto

Väestöliitto ehdottaa että vapaaehtoistyö tulisi voida laskea laskennallisena rahoituksena. Varsinkin järjestöjen toteuttamissa hankkeissa. Järjestöjen voi olla haasteellista hakea näitä rahoituksia, koska oman rahoituksen osuuksia ei ole. Lisäksi järjestöillä on laajat ja asiantuntevat vapaaehtoistyön muodot, joiden työllä on suuri merkitys resurssien näkökulmasta ja olisi tärkeä, että se huomioitaisiin.

38 § Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetuksen 19 artiklan mukaisen määrärahan käyttökohteet ja raportointi

3) uudelleensijoittamismenettelyyn, humanitaariseen maahanpääsyyn ja pakolaisten kuntaan sijoittamiseen liittyvästä tietojärjestelmäkehityksestä sekä menettelyssä tarvittavan välineistön hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin

Väestöliitto esittää, että hallintoviranomainen voisi käyttää oikeuttaan esim. kilpailutusten osalta ohjausoikeuttaan, niin että jokainen kunta ei erikseen tekisi hankintoja vaan niin että järjestelmähankintojen osalta toiminta olisi koordinoitua.

39 § Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetuksen 20 artiklan mukaisen määrärahan käyttökohteet ja raportointi

1) kansainvälistä suojelua hakeneiden henkilöiden rekisteröimisestä, rekisteröimiseen liittyvästä tietojärjestelmäkehityksestä sekä rekisteröimiseen liittyvän välineistön hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin

2) turvapaikkamenettelyyn ja vastaanoton edellytyksiin liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanosta aiheutuviin tietojärjestelmien kehittämiskustannuksiin;

Väestöliitto esittää, että hallintoviranomainen voisi käyttää oikeuttaan esim. kilpailutusten osalta ohjausoikeuttaan, niin että jokainen kunta ei erikseen tekisi hankintoja vaan niin että järjestelmähankintojen osalta toiminta olisi koordinoitua.

7.1.2025

Väestöliitto ry

Eija Koivuranta, Marina Wetzter-Karlsson